

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ			
Τίτλος	Από την ιδέα στη πράξη: Για ένα κλιματικά ουδέτερο σχολείο		
Φορέας	WWF Ελλάς		
Θεματική	Φροντίζω το περιβάλλον	Υποθεματική	Κλιματική αλλαγή
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Δημοτικό (Δ'-Ε'-Στ') & Γυμνάσιο		Έντυπο II
Δεξιότητες στόχευσης του εργαστηρίου	<ol style="list-style-type: none"> 1. Critical thinking: Δεξιότητα ανάλυσης του προβλήματος της κλιματικής αλλαγής μέσα από πολλαπλές οπτικές (περιβαλλοντική, κοινωνική, οικονομική διάσταση) και δεξιότητες μεταφοράς της θεωρητικής γνώσης στην πράξη 2. Collaboration: Δεξιότητες συνεργασίας σε ομάδες, επίλυσης συγκρούσεων, σύνθεσης ιδεών και ενσυναίσθηση, κατανόηση της οπτικής των άλλων μαθητών (περιλαμβανομένων και των ΑΜΕΑ κλπ) και εκπαιδευτικών του σχολείου 3. Creativity: Δημιουργική σκέψη, σκέψη έξω από τα καθιερωμένα 4. Communication: Δεξιότητα επικοινωνίας ανάμεσα στα μέλη της ομάδας αλλά και επικοινωνίας σε ευρύ κοινό (στην τάξη και στη σχολική κοινότητα) 		

Σύντομη περιγραφή του Προγράμματος Καλλιέργειας Δεξιοτήτων (έως 200 λέξεις)

Βήμα 1: Μετά την παρουσίαση 1 για την κλιματική κρίση ακολουθεί συζήτηση που προάγει τη συστημική προσέγγιση της κλιματικής αλλαγής (Critical thinking).
 Βήμα 2: Οι μαθητές πρέπει να εργαστούν σε μικρές ομάδες και να ακούσουν προσεκτικά πώς αντιλαμβάνονται οι άλλοι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί το ενεργειακό αποτύπωμα του σχολείου βάσει συνεντεύξεων (Collaboration και Communication).
 Βήμα 3: Αξιοποιείται η παρουσίαση 2. Οι μαθητές, στις ομάδες τους, πρέπει να επεξεργαστούν τα αποτελέσματα των συνεντεύξεών τους και να συνοψίσουν και να προβούν σε τελική διατύπωση του προβλήματος (Collaboration και Critical thinking).
 Βήμα 4: Οι μαθητές παράγουν ιδέες για την επίλυση του προβλήματος με μεθόδους που ενθαρρύνουν τη σκέψη έξω από τα καθιερωμένα. Αξιολογούν τις ιδέες τους με βάση την αποτελεσματικότητα και το ρεαλισμό τους (Collaboration, Creativity, Critical thinking).
 Βήμα 5: Στην κατασκευή τρισδιάστατης αναπαράστασης της προκριθείσας ιδέας («πρωτότυπο») επιστρατεύεται η δημιουργικότητα, η συνεργασία αλλά και η επικοινωνία. (Collaboration, Creativity, Communication)
 Βήμα 6: Η βελτίωση του «πρωτοτύπου» προϋποθέτει την ανατροφοδότηση των συμμαθητών, την προσεκτική ακρόαση. Η επιλογή μίας ιδέας από όλες όσες παρήγαγαν οι ομάδες προϋποθέτει κριτική σκέψη. (Communication, Creativity, Critical thinking)

Βήμα 7: Στο τελικό στάδιο οι μαθητές παρουσιάζουν την ιδέα που έχουν προκρίνει σε όλο το σχολείο και επιχειρούν την εφαρμογή της (Communication).

Δομή Προγράμματος Καλλιέργειας Δεξιοτήτων

Εργαστήριο	Περιγραφή δραστηριοτήτων
<p>Τίτλος εργαστηρίου Η ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΣ</p> 	<p>1. Κατανόηση του προβλήματος. Κριτική σκέψη και έμπνευση για δράση. Ο/η εκπαιδευτικός παρουσιάζει το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής (που πλέον αναφέρεται ως κλιματική κρίση από την παγκόσμια κοινότητα) και το φανερό και κρυμμένο ενεργειακό αποτύπωμα του σχολείου. Ενθαρρύνει συζήτηση για την κατανόηση του προβλήματος από όλες τις πτυχές του (περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική διάσταση). Επιμένει στο φανερό και κρυμμένο ενεργειακό αποτύπωμα του σχολείου. Τα παιδιά επιλέγουν με ποια πτυχή του ενεργειακού αποτυπώματος του σχολείου θέλουν να ασχοληθούν (ενέργεια, απορρίμματα, διατροφή, καταναλωτικές συνήθειες, πράσινο, κλπ) και χωρίζονται σε αντίστοιχες ομάδες των 4-5 ατόμων. Από δω και στο εξής εργάζονται στις ομάδες αυτές. Βλ. Παρουσίαση 1</p>
<p>Τίτλος εργαστηρίου ΡΩΤΩΝΤΑΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ</p> 	<p>2. Ενσυναίσθηση: πώς αντιλαμβάνεται η σχολική κοινότητα (μαθητές και εκπαιδευτικοί) το ενεργειακό αποτύπωμα του σχολείου. Οι μαθητές συζητάνε στις ομάδες πώς αντιλαμβάνονται το πρόβλημα με το ενεργειακό αποτύπωμα του σχολείου και ιδίως σε σχέση με τη θεματική που επέλεξαν. Στη συνέχεια με βάση το ερωτηματολόγιο που τους δίνεται παίρνουν συνέντευξη από τους συμμαθητές και εκπαιδευτικούς τους (τα μέλη των άλλων ομάδων). Κρατούν σημειώσεις.</p>
<p>Τίτλος εργαστηρίου ΔΙΑΤΥΠΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΠΛΕΥΡΑ</p> 	<p>3. Διατύπωση του προβλήματος από την πλευρά της εκπαιδευτικής κοινότητας. Οι μαθητές στις ομάδες τους συζητούν τα ευρήματα από τις συνεντεύξεις τους και συνοψίζουν το πώς βλέπουν οι συμμαθητές τους το πρόβλημα, το ενεργειακό αποτύπωμα του σχολείου, τι ξέρουν, τι δεν ξέρουν, ποιες είναι οι συνθήκες τους και τις τους δυσκολεύει στη μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος στην καθημερινή ζωή στο σχολείο, τι προβλήματα ίσως έχει το κτίριο και η λειτουργία του κλπ. Στη συνέχεια διατυπώνουν το πρόβλημα που θέλουν να λύσουν λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα της</p>

	<p>συνέντευξής τους. Βλ. Παρουσίαση 2, slides 1-4</p>
<p>Τίτλος εργαστηρίου ΒΡΕΧΕΙ ΙΔΕΕΣ!</p> 	<p>4. Παραγωγή ιδεών και επιλογή της πιο αποτελεσματικής και ρεαλιστικής ιδέας. Οι μαθητές στις ομάδες τους παράγουν ιδέες για να επιλύσουν το πρόβλημα παίρνοντας έμπνευση και από τις ιδέες που προσφέρει η παρουσίαση. Αξιολογούν τις ιδέες τους και προκρίνουν την πιο ρεαλιστική και αποτελεσματική. Βλ. Παρουσίαση 2, slides 5-6</p>
<p>Τίτλος εργαστηρίου ΩΡΑ ΝΑ ΛΑΣΠΩΣΟΥΜΕ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΜΑΣ!</p> 	<p>5. Κατασκευή «πρωτοτύπου» (τριδιάστατης αναπαράστασης της ιδέας που προκρίνει η ομάδα) Οι μαθητές στις ομάδες τους χρησιμοποιούν απλά και φτηνά υλικά και κατασκευάζουν μία μικρογραφία της λύσης που έχουν σκεφτεί. Παίρνουν ιδέες από τη παρουσίαση. Βλ. Παρουσίαση 2, slides 7-10</p>
<p>Τίτλος εργαστηρίου ΑΚΟΥΜΕ ΓΝΩΜΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΝΟΥΜΕ!</p> 	<p>6. Βελτίωση του «πρωτοτύπου» βάσει ανατροφοδότησης συμμαθητών. Οι μαθητές βελτιώνουν το «πρωτότυπο» που έφτιαξαν αφού τα παρουσιάσουν άλλες ομάδες και πάρουν ανατροφοδότηση.</p>
<p>Τίτλος εργαστηρίου ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΕΑ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ</p> 	<p>7. Αξιολόγηση –επιλογή της καλύτερης ιδέας και έναρξη προσπάθειας εφαρμογής της σχολείο. Οι μαθητές των μικρών ομάδων παρουσιάζουν την τελική ιδέα και «πρωτότυπο» στην ολομέλεια. Προσπαθούν να δείξουν γιατί είναι αποτελεσματική και ρεαλιστική στην εφαρμογή της. Η ολομέλεια προκρίνει μία τελική ιδέα για να επικοινωνήσει σε όλο το σχολείο και να θέσει σε εφαρμογή. Βλ. Παρουσίαση 2, slide 11</p>

Περιγραφή βασικού θεωρητικού πλαισίου υποστήριξης του προγράμματος (Εώς 300 λέξεις)

Το πρόγραμμα βασίζεται στις αρχές της ανακαλυπτικής μάθησης και του ρητού «Βλέπω και ξεχνώ, ακούω και θυμάμαι, κάνω και καταλαβαίνω». Βασίζεται επίσης στο θεωρητικό πλαίσιο και την [πρακτική της ενεργού πολιτεότητας](#), στις πρόσφατες υποδείξεις της [Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπαίδευση για την αειφορία](#) καθώς και τον [προσδιορισμό των δεξιοτήτων που πρέπει να έχει ο ενεργός πολίτης](#). Επιπλέον βασίζεται στις υποδείξεις της UNESCO ([Διακήρυξη του Βερολίνου](#)) για την Εκπαίδευση για την Αειφορία που δίνει έμφαση στη βιωματική μάθηση και στο

πέραςμα από τη θεωρία στην πράξη. Βασίζεται ακόμα στη μεθοδολογία της ανθρωποκεντρικής προσέγγισης στον σχεδιασμό λύσεων για το περιβάλλον και την κοινωνία, το [Design Thinking](#). Τέλος, τα 7 εργαστήρια βασίζονται στη λογική των «[Designathons](#)» που προσαρμόζουν το Design Thinking στις ανάγκες και στο διαθέσιμο χρόνο των μαθητών. Σημειώνεται ότι το WWF συμμετείχε στο Designathon για το περιβάλλον που έγινε στη [Θεσσαλονίκη](#). Το ευρύτερο πλαίσιο στο οποίο εγγράφεται η μεθοδολογία του “Design Thinking” είναι αυτό της Καινοτομίας καθώς ενθαρρύνει την παραγωγή σκέψης έξω από τα καθιερωμένα και δίνει έμφαση στην πιο σημαντική προϋπόθεση για την εφαρμογή μιας ιδέας για την αλλαγή ενός συστήματος: την αποδοχή της από τους χρήστες και τη διαρκή βελτίωση της ιδέας μέσω παρατήρησης της εφαρμογής της. Η αρχή της καινοτομίας στην οποία εγγράφεται το πρόγραμμα είναι η εξής: και οι πιο καλές ιδέες εγκαταλείπονται αν δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών. Η μεθοδολογία του προγράμματος ενθαρρύνει τους μαθητές να βρουν όχι μόνο τεχνικά ευφάνταστες λύσεις για τη μείωση του αποτυπώματος του σχολείου αλλά και να μελετήσουν τη συμπεριφορά και τις ανάγκες της σχολικής κοινότητας, των ανθρώπων δηλαδή που θα εφαρμόσουν την ιδέα. Δημιουργείται έτσι ένα διάλογος, μία γέφυρα, ανάμεσα στην τεχνοκρατική αντίληψη που θέλει την τεχνολογία να δίνει τις λύσεις, και στην ανθρωποκεντρική αντίληψη που προτάσσει την αλλαγή νοοτροπίας ως βασικό μοχλό μετάβασης σε μια αειφόρο κοινωνία.

Προσβασιμότητα

Το πρόγραμμα είναι προσιτό σε όλα τα σχολεία και σε όλους τους μαθητές. Το WWF είναι διαθέσιμο για υποστήριξη τόσο εξ αποστάσεως όσο και δια ζώσης. Με την ανθρωποκεντρική προσέγγιση της μεθοδολογίας που εισάγει, οι ανάγκες όλων των μαθητών του σχολείου, περιλαμβανομένων και των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες, ΑΜΕΑ κλπ, όχι μόνο λαμβάνονται υπόψη αλλά και βρίσκονται στο επίκεντρο της έρευνας και των λύσεων που καλούνται να σκεφτούν οι μαθητές.

Δυνατότητα επέκτασης

Το πρόγραμμα αυτό που δομείται και καλύπτει 7 ώρες για ένα πλήρη κύκλο στα Εργαστήρια Δεξιότητων, ενότητα «Φροντίζω το περιβάλλον», μπορεί να επεκταθεί στα άλλα Εργαστήρια Δεξιότητων που αφορούν τις ενότητες: (α) «Ενδιαφέρομαι και ενεργώ» καθώς η δράση των μαθητών προάγει τη συμπερίληψη στην εκπαίδευση. Στην ουσία οι μαθητές σχεδιάζουν ΓΙΑ τους άλλους μαθητές του σχολείου, τους ακούνε, ακούνε τη γνώμη τους για τις λύσεις που προτείνουν και καλλιεργείται μία κουλτούρα αλληλοσεβασμού με διαφορετικούς όρους από τους συνηθισμένους. Οι ανάγκες των άλλων είναι όρος επιτυχίας της ιδέας που προτείνουν οι μαθητές του προγράμματος. Ο αλληλοσεβασμός είναι όρος της καινοτομίας και της επιτυχίας μιας ιδέας. Από ευχή ο αλληλοσεβασμός γίνεται ανάγκη.

(β) «Δημιουργώ-Καινοτομώ» καθώς οι ιδέες που καλούνται να σκεφτούν και να υλοποιήσουν οι μαθητές πρέπει να λύνουν ένα υπαρκτό πρόβλημα (μείωση ενεργειακού αποτυπώματος του σχολείου για προστασία του κλίματος) με νέες ιδέες. Ενθαρρύνεται η δημιουργική και καινοτόμος σκέψη. Το πρόγραμμα λοιπόν μπορεί να επεκταθεί και

στους κύκλους Εργαστηρίων Δεξιοτήτων των δυο αυτών θεματικών με εμβάθυνση και περισσότερη δράση για τη δημιουργία των «πρωτοτύπων» και διαρκή βελτίωσή τους με δοκιμαστικές εφαρμογές, παρατήρηση, αξιολόγηση, διάλογο με μαθητές και εκπαιδευτικούς και ειδικούς, κλπ.

Το πρόγραμμα επίσης προσφέρεται για πρακτικές εφαρμογές στη διδασκαλία STEM ιδίως στο στάδιο της δημιουργίας των «πρωτοτύπων».

Αξιολόγηση

Το πρόγραμμα αξιολογείται με ερωτηματολόγια σε εκπαιδευτικούς, μαθητές και, εφόσον οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν χρόνο και διάθεση, με ζωντανή συζήτηση (τύπου focus group) με το WWF. Τα ερωτηματολόγια βρίσκονται εδώ:

https://drive.google.com/drive/folders/1y2pTcNBQKqywOIUXNdXoq_5nyLQoldCz

---

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
